

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร และการแบ่งประเภทของหลักสูตร

ความรู้เกี่ยวกับกฎประเมินหลักสูตร ได้แก่ ความหมายของการประเมินหลักสูตร จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร เกณฑ์การประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตร

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา และหลักสูตรที่ดีนั้นควรจะต้องตอบสนองต่อความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ

1. รายการที่ทางโรงเรียนกำหนดสอน และรวมทั้งวัสดุหลักสูตรอื่น ๆ
2. รายวิชาที่สอนให้กับเด็ก
3. รายวิชาที่ทางโรงเรียนเปิดสอน
4. การวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งทางโรงเรียนจัดเสนอแนะขึ้นไว้

ปิญญู สาร (2516) ให้ความหมายในทัศนะของนักบริหารการศึกษาว่า หลักสูตรน่าจะหมายถึง โครงการศึกษา ที่กำหนดให้นักเรียน เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา หรือโครงการศึกษา ที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษา ตามแผนการศึกษานั้น หลักสูตรคือ โครง

การเตรียมนักเรียนหรือเยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม สังคมแต่ละสังคมไม่จำเป็นที่จะต้องการมีหรือมีความจำเป็นเหมือนกัน สังคมไทยย่อมแตกต่างจากสังคมอเมริกันและสังคมอื่น ๆ หลักสูตรไทยจึงต้องอาศัยกฎเกณฑ์ที่ได้ศึกษาและรวบรวมมาจากสภาพความจำเป็นของสังคมไทย

สังัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร 3 สถานะ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของศาสตร์สาขาวิชาหนึ่งหมายถึง สาขาวิชาหลักสูตรซึ่งจะต้องศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร วิธีการใช้หลักสูตร
2. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ หลักสูตรจะหมายถึงเอกสารหลักสูตรที่กล่าวถึงสาระของหลักสูตรในด้านจุดประสงค์ หลักการ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระที่จัดไว้ในหลักสูตรรวมถึงเอกสารประกอบหลักสูตร อันได้แก่คู่มือครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและคู่มือหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มวิชาต่างๆ คู่มือประเมินผลการเรียน เป็นต้น
3. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของหลักสูตร กระบวนการประเมินผลหลักสูตร ตลอดจนผลิตผลต่างๆที่เกิดเกี่ยวกับหลักสูตร

สมสุดา ผู้พิพัฒน์ และโสภณ ธนะมัย (2534) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ลักษณะ คือหลักสูตรในเชิงความคิดรวบยอดหมายถึงมวลประสบการณ์เรียนรู้ที่สถาบันการศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และหลักสูตรในเชิงปฏิบัติการ หมายถึงเอกสารที่เขียนขึ้นเกี่ยวกับแนวของเนื้อหาที่จะต้องสอนในหลักสูตร วัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผลที่ต้องมีหลักสูตรฉบับนั้นๆ และวิธีการประเมินผล

คาร์เตอร์ วี. กู๊ด (1973) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดได้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ความมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อนี้ หมายถึงหลักสูตรเป็น วิชา ๆ
2. หลักสูตร คือ ค่าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้มีความรู้ระดับชั้น หรือให้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้า

เรียนต่อในทางอาชีพต่อไป ความหมายในข้อนี้หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับรวมทุกวิชา เข้าด้วยกัน

3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ความหมายในข้อนี้หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ส่วนหนึ่งและประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

จากความหมายของหลักสูตรที่ได้ประมวลมาเป็นตัวอย่าง ทั้งของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศ พบว่าให้ความหมายแตกต่างกันไป ตามจุดประสงค์ที่พูดถึง กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึง

1. ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กได้เรียน
2. กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับเด็ก
3. หลักสูตร คือ สิ่งใดก็ตามซึ่งมุ่งหวังจะเกิดการเรียนรู้แก่เด็ก
4. โครงการการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง
5. โครงการที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามแผนการศึกษา
6. ความพยายามของโรงเรียนที่จะให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียน
7. กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ถึง เนื้อหาที่จะต้องเรียนต้องสอน
8. รายวิชาที่สอนให้กับนักเรียน
9. รายวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนเปิดสอน
10. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษา
11. เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน
12. การวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งทางโรงเรียนจัดเสนอแนะไว้
13. โครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายการศึกษา
14. ประสบการณ์ทั้งหมดที่มุ่งให้นักเรียนได้รับการศึกษาและพัฒนาทุกด้าน
15. โครงการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียน เรียนรู้และพัฒนาตนเอง
16. โครงการเตรียมนักเรียน/เยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ความสำคัญของหลักสูตร

1. เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาที่เป็นแม่บทของการจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน
2. เป็นแผนดำเนินงานของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวก ควบคุมดูแล ติดตามและประเมินผล
3. เป็นแนวทางปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในด้านการวิเคราะห์หลักสูตร จัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การทำแผนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติ
4. เป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศ
5. เป็นเอกสารทางราชการที่เป็นบทบัญญัติให้โรงเรียนปฏิบัติตาม
6. เป็นตัวชี้วัดความเจริญของประเทศชาติ

องค์ประกอบหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นเครื่องชี้แนวทางของหลักสูตร มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

วิชัย แหวนเพชร (2530) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum objectives) เป็นเสมือนการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาซึ่งต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของสังคมท้องถิ่นและสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
2. เนื้อหาสาระ (Curriculum content) เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสิทธิภาพ เจตคติ ค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข
3. กระบวนการเรียนการสอนและการบริหาร (Method and Organization) เป็นส่วนที่ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับวัยและเนื้อหา รวมทั้งการจัดและบริหารหลักสูตรด้วย ซึ่งจะทำให้หลักสูตรใช้ได้สัมฤทธิ์ผล
4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นเครื่องชี้ว่าการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัตินั้นสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ธารง บัวศรี (2532) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึงผลรวมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตร
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากการเรียนจบเนื้อหาในรายวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่นๆ ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึงเครื่องมือเครื่องใช้วัสดุและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน
6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการประเมินผลหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนการสอน

จากการจำแนกองค์ประกอบหลักสูตรของทั้งสองท่าน จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันบางส่วน แต่มีองค์ประกอบหลักใกล้เคียงกัน คือ หลักสูตรจะประกอบไปด้วยความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรแต่ละประเภท จะมีจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของชนิดหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากการสร้างหลักสูตรแต่ละยุคสมัย จะต้องคำนึงถึงพื้นฐานที่แตกต่างกันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาที่แตกต่างกัน
2. จุดเน้นของความมุ่งหมายแตกต่างกัน
3. เกณฑ์การเลือกเนื้อหาในหลักสูตรแตกต่างกัน
4. หลักเกณฑ์การจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกัน
5. การเน้นวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน
6. จุดเน้นการประเมินผลการเรียนแตกต่างกัน

จากหลักเกณฑ์ความแตกต่างกันดังกล่าว อาจจำแนกประเภทของหลักสูตรได้ 7 ประเภท

ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject Matter Curriculum)
2. หลักสูตรสัมพันธ์ (Correlated Curriculum)
3. หลักสูตรสหสัมพันธ์ (Broad Field Curriculum)
4. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity or Experience Curriculum)
5. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum)
6. หลักสูตรแกนกลาง (Core Curriculum)
7. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum)

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

1. เป็นหลักสูตรที่มาจาก การวางแผนงานที่รัดกุม
2. มีวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกและการจัดเนื้อหาวิชา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีการสร้างหลักสูตร
3. สอดคล้องกับพื้นฐานที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ปรัชญา จิตวิทยา สังคม เศรษฐกิจและการปกครอง
4. สนองความต้องการและความจำเป็นของเยาวชนในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยยึดหลักธรรมของพุทธศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย
5. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเยาวชนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
6. ยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
7. มีการติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร
8. เป็นหลักสูตรที่ได้มาจากแนวคิดของบุคคลหลายฝ่ายที่ส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร
9. เป็นหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเนื้อหาเหมาะกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน
10. ตรงตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติ เป็นเครื่องมือช่วยให้เป้าหมายทางการศึกษาของชาติบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศไทย เพราะเป็นสิ่งกำหนดแนวปฏิบัติ ที่ช่วยให้การจัดการศึกษาของชาติบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การจัดการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น เครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดหมายก็คือ หลักสูตรนั่นเอง

ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินผล

ธำรง บัวศรี (2542) ได้สรุปนิยามของการประเมินไว้ดังนี้

1. การประเมินผลคือ การวัดผล ซึ่งก็คือการวัดคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการวัดในด้านปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ การวัดในด้านปริมาณได้แก่ การวัดความยาว ความกว้าง ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ความถี่ ความเร็ว ฯลฯ ส่วนในด้านคุณภาพได้แก่ สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ระดับเชาวน์ปัญญาพฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ

2. การประเมินผลคือการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและจุดประสงค์

3. การประเมินผลคือ การตัดสินคุณค่าเชิงวิชาชีพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. การประเมินผลคือ กระบวนการของการกำหนด รวบรวมและประมวลข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ นิยามนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

การประเมิน ตามความหมายในพจนานุกรม หมายถึง การพิจารณาคูณค่า (to determine the worth of) ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ไซดี เพชรรัตน์. 2536)

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายคือ การพิจารณาคูณค่าหรือค่านิยมของหลักสูตร มีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามากท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535ก) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ คือ กระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่จัดไว้กับวัตถุประสงค์ประสงค์ของหลักสูตร ว่าการปฏิบัติจริงนั้นผลที่ได้ใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

พรสุข นุ่นนิรันดร (2534) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพดี หรือไม่ดีอย่างไร มีส่วนใดต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีการพัฒนา

หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศชาติ เพราะเป็นสิ่งกำหนดแนวปฏิบัติ ที่ช่วยให้การจัดการศึกษาของชาติบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ การจัดศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น เครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดหมายก็คือ หลักสูตรนั่นเอง

ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินผล

ธำรง บัวศรี (2542) ได้สรุปนิยามของการประเมินไว้ดังนี้

1. การประเมินผลคือ การวัดผล ซึ่งก็คือการวัดคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการวัดในด้านปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ การวัดในด้านปริมาณได้แก่ การวัดความยาว ความกว้าง ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ความถี่ ความเร็ว ฯลฯ ส่วนในด้านคุณภาพได้แก่ สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ระดับเชาวน์ปัญญาพฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ

2. การประเมินผลคือการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและจุดประสงค์

3. การประเมินผลคือ การตัดสินคุณค่าเชิงวิชาชีพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. การประเมินผลคือ กระบวนการของการกำหนด รวบรวมและประมวลข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ นิยามนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

การประเมิน ตามความหมายในพจนานุกรม หมายถึง การพิจารณาคุณค่า (to determine the worth of) ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (โชติ เพชรชื่น. 2536)

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีจุดหมายคือ การพิจารณาคุณค่าหรือค่านิยมของหลักสูตร มีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานานท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535ก) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ คือ กระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่จัดไว้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ว่าการปฏิบัติจริงนั้นผลที่ได้ใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

พรสุข นุณนิรันดร์ (2534) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพดี หรือไม่ดีอย่างไร มีส่วนใดต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีการพัฒนา

ปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Galen J. Saylor and William M. Alexander 1974) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ย่างยากซับซ้อนต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ มาประกอบการประเมิน

จากความหมายของการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง การศึกษามลของถรรพณ์หลักสูตรไปใช้โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน สถานที่เรียน การบริหารหลักสูตร และประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป (สุทัศนีย์ สุขประเสริฐ, 2544)

จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์ เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมมองต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมินนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น ตัวเอกสาร หลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

โชติ เพชรชื่น (2536) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ก็ตามคนทุกคนย่อมหวังผลและอยากทราบผลของการกระทำซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของคน ในทำนองเดียวกันการจัดทำหลักสูตร ก็ย่อมต้องการทราบคุณภาพของหลักสูตรว่าดีเหมาะสมหรือไม่นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นด้านอื่นๆ อีกกล่าวคือ

1. การดำเนินการสร้าง การบริหาร การใช้ และการประเมินผลหลักสูตร เป็นเรื่องของการตัดสินใจโดยบุคคล กลุ่มคน ในขณะหนึ่ง ช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวอาจผิดพลาดได้ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของแนวคิดและการปฏิบัติที่มีความซับซ้อนอยู่มาก

2. หลักสูตรเป็นสิ่งที่ยังจัดสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลหลายระดับอายุ หลายระดับความรู้ หลายกลุ่มคน ซึ่งมีความแตกต่างกันตามธรรมชาติ การปฏิบัติงานกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคไม่มากนักน้อย

3. การดำเนินการใช้หลักสูตร ย่อมมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองของประเทศ กล่าวคือ ต้องใช้งบประมาณ ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์การอื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายรับผิดชอบหลักสูตร จะต้องรายงานผลการดำเนินการให้ฝ่ายอื่นๆ ทราบ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เพื่อให้ความสนับสนุนในโอกาสต่อไป

4. การจัดการศึกษา ถือว่าเป็นการลงทุนประเภทหนึ่ง คือต้องใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาในแต่ละปี ทั้งรัฐและเอกชนจึงต้องการทราบความคุ้มค่าของการลงทุนและจะได้ตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

เกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินว่าหลักสูตรใดเป็นหลักสูตรที่ดีหรือไม่ตามเกณฑ์การประเมินหลักสูตร 7 ประการของนิกลีย์ และอีแวนส์ ได้แก่ 1). จะต้องมีการวางแผนจัดทำและประเมินผลอย่างเป็นระบบ 2). จะต้องสะท้อนวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาออกมาเด่นชัด 3). หลักสูตรที่ดีจะต้องรักษาคุณภาพของวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ไว้โดยตลอด 4). ต้องส่งเสริมให้ได้ประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน 5). จะต้องยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพการณ์และสภาพของผู้เรียน 6). ต้องใช้ประโยชน์จากประสบการณ์การเรียนรู้และจากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้มากที่สุด 7). ต้องให้ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด (สุทัศนีย์ สุขประเสริฐ, 2544)

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร (อ้าง บัวศรี, 2542)

ได้มีนักการศึกษาเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรไว้หลายรูปแบบ โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ประเมินผลผลิตของการกระทำ
2. ประเมินผลคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน
3. ประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

การที่จะเลือกรูปแบบใดในการประเมินนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความสามารถของผู้ประเมินผลที่มีอยู่ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณค่าใช้จ่ายโดยสตีฟเฟิลบีมได้ให้หลักในการพิจารณาไว้ 3 ประการ คือ ความเหมาะสมด้านเทคนิค

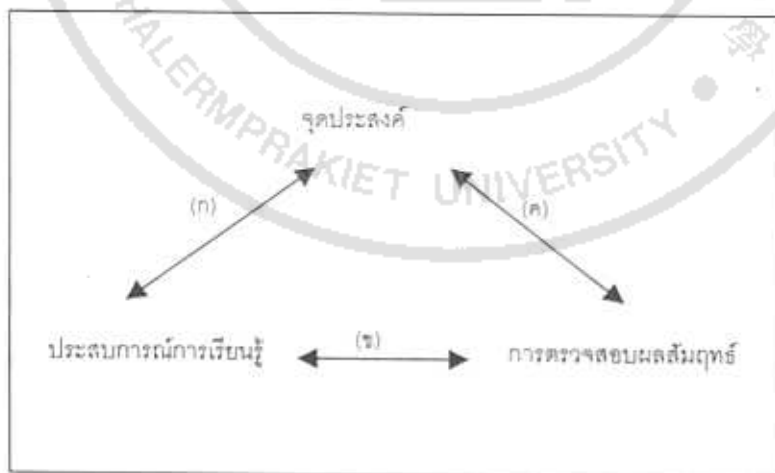
(Technical adequacy) ประโยชน์ (Utility) และประสิทธิผลในการลงทุน (Cost effectiveness) สำหรับรายละเอียดของรูปแบบและวิธีการประเมินมีดังนี้

ประเภทที่ 1 ประเมินผลผลิตของการกระทำ

การประเมินผลประเภทนี้คือ การประเมินสิ่งที่ได้รับหลังจากการดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ได้เสร็จสิ้นไปแล้ว เป็นการตรวจสอบว่าผลที่ได้รับนั้นเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่รูปแบบของการประเมินผลในประเภทนี้ได้แก่

1.1 รูปแบบการวัดความสำเร็จของผู้เรียน (Student Attainment Model) เป็นรูปแบบที่ยึดนิยามของการประเมินผลที่ว่า การประเมินผลคือการวัดผล ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนถือว่าการประเมินผลหลักสุดเป็นส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะในการตรวจสอบว่าจุดประสงค์ในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบรรลุผลเพียงใด

1.2 รูปแบบของไทเลอร์หรือรูปแบบที่ยึดเป้าประสงค์หรือจุดประสงค์เป็นหลัก (Goal-Based Description Model) รูปแบบนี้ยึดแนวคิดของไทเลอร์ที่ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ จุดประสงค์ ประสบการณ์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ซึ่งความสัมพันธ์อันนี้นิยมเรียกว่า "ห่วงวงกลมของไทเลอร์ (Tyler Loop)"

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์

ในรูปแบบของไทเลอร์ ดังแสดงในภาพที่ 2.1 จะมุ่งเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ กับผลสัมฤทธิ์ (อักษร ค ในแผนภูมิ) การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์จากประสบการณ์ใช้วิธีตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในไว้ในจุดประสงค์กับพฤติกรรมที่ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการประเมินผลรวม ข้อค้อยของรูปแบบของไทเลอร์คือ ไม่ได้คำนึงถึงวิธีการหรือกระบวนการ และไม่ได้สนใจต่อสภาวะของปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยก่อนทำการประเมินผลซึ่งทั้งสองอย่างนี้มีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร จึงเป็นที่มาของรูปแบบการประเมินแบบอื่น ๆ ตามมาอีกหลายรูปแบบ

รูปแบบของสเตคหรือรูปแบบความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของสเตค (The Stake Congruence – Contingency Model) รูปแบบนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าในการประเมินจะต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ ตัวบ่อนหรือปัจจัยก่อนการดำเนินการ (Antecedents) กระบวนการหรือการกระทำระหว่างดำเนินการ (Transaction) และผลิตผลหรือผลที่ได้รับ (Outcomes)

- ตัวบ่อนหรือปัจจัยก่อนการดำเนินการหมายถึง ลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน เนื้อหาสาระของหลักสูตรสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน และสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม
- กระบวนการหรือการกระทำระหว่างดำเนินการหมายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้สอนกับผู้ปกครอง ฯลฯ นอกจากนี้ก็คือตารางเวลาการสอนเพิ่มเติมและอื่น ๆ และบรรยากาศทางสังคม
- ผลิตผลหรือผลที่ได้รับ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียน เจตคติของผู้เรียน ทักษะในการปฏิบัติงานของผู้เรียน ผลกระทบต่อผู้สอนและผลกระทบต่อสถาบัน ฯลฯ

โดยรูปแบบการประเมินแบบนี้ มีหลักในการประเมินว่า 1). จะต้องประเมินทั้ง 3 องค์ประกอบและพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้วย 2). ต้องรวบรวมข้อมูลทั้งหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการตัดสินใจประเมินผล 3). ให้พิจารณาโดยเปรียบเทียบจุดประสงค์ที่กำหนดไว้กับผลของการประเมินเพื่อดูความสอดคล้องกัน ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงรูปแบบการประเมินของสแตค

องค์ประกอบ	ข้อมูลเพื่อการประเมินผล			
	จุดประสงค์ ที่ต้องการ	ข้อมูลจาก ผู้ประเมินผล	ข้อมูลจาก ผู้เชี่ยวชาญ	ข้อมูลจาก สังคม
(ปัจจัยก่อนดำเนินการ) (ปัจจัยนำเข้า) คุณสมบัติของผู้เรียน คุณสมบัติของผู้สอน .... การกระทำระหว่างคำ เน้นการ (กระบวนการ) เปรียบเทียบความสอดคล้อง คล้องการติดต่อสื่อสาร เวลา .... ผลที่ได้รับ (ผลผลิต) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เจตคติของผู้เรียน	เปรียบเทียบความสอดคล้อง ←————→			

1.3 รูปแบบของโพรวิสหรือรูปแบบการประเมินผลความคลาดเคลื่อนของโพรวิส (Provus Discrepancy Evaluation Model) เป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินงานตามหลักสูตรได้ผลตรงหรือคลาดเคลื่อนไปจากมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ วิธีการประเมินใช้วิธีเปรียบเทียบการกระทำและผลของการกระทำกับมาตรฐานซึ่งก็คือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 2.2 แสดงรูปแบบการประเมินของโพรวิส

- S = Standard เป็นขั้นแรกของการดำเนินการประเมินหลักสูตร กล่าวคือ ผู้ประเมินจะต้องตั้งเกณฑ์มาตรฐานของสิ่งที่ต้องการวัดได้ก่อน
- P = Performance ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลในสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งควรเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนให้เพียงพอหลังจากที่ดำเนินการในขั้นแรกแล้ว
- C = Compare การนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้
- D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินพบว่า มีช่องว่างอะไรที่เกิดขึ้นกับผลที่คาดหวัง

การประเมินหลักสูตรทุกขั้นตอนของโพรวิส จะต้องนำไปเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นจริงในหลักสูตรกับสิ่งที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ หากไม่สอดคล้องจะเป็นข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือล้มเลิกการใช้หลักสูตร

ประเภทที่ 2 ประเมินผลคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน

การประเมินผลประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการประเมินผลผลิตหรือสิ่งที่ได้รับเสมอไป มีรูปแบบในการประเมิน 2 รูปแบบ คือ

2.1. รูปแบบที่เป็นอิสระจากจุดประสงค์ของสกริเวน (Scriven Goal-Free Description Model) ผู้ประเมินผลตามแนวคิดแบบนี้ จะต้องไม่คำนึงถึงจุดประสงค์ แต่ใช้วิธีการตรวจสอบวิธีการและผลที่ได้รับอย่างตรงไปตรงมา โดยมีลักษณะคือไม่ต้องการให้ผู้ประเมินผลมีความลำเอียงในใจว่าจะต้องตรวจสอบให้ตรงกับจุดประสงค์ให้ได้เท่านั้น แต่ต้องการให้ขยายขอบเขตให้กว้างออกไปซึ่งจะทำให้สามารถตรวจสอบวิธีการหรือกระบวนการและผลที่ได้รับด้วย ดังนั้นแทนที่จะจำกัดคำถามว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ ก็จะขยายออกไปว่าสิ่งที่ประเมินนั้นมีคุณค่าเพียงใด คู่กับการลงทุนหรือไม่

ตารางที่ 2.2 แนวคิดในการประเมินของสกริเวน

ลักษณะการประเมิน	การประเมินภายใน	การประเมินผลสำเร็จ
การประเมินย่อย	ตัดสินความสมบูรณ์ของเนื้อหา	ตัดสินผลที่เกิดระหองงดำเนิน การเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ
การประเมินรวม	ตัดสินขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับวัสดุต่าง ๆ	ตัดสินขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น

2.2 รูปแบบที่ใช้ประสบการณ์ทดแทน (Surrogate Experience Model) เคมมิส และแมคโดนัลด์ (Kemmis S. and Mac Donald, B) เป็นผู้เสนอรูปแบบนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การพยายามทำให้ผู้ประเมินผลซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรหรือใครก็ตามที่ต้องการประเมินผล เกิดความคิดว่าถ้าตนได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผลด้วยแล้ว จะรู้สึกอย่างไร รูปแบบนี้เน้นกระบวนการมากกว่าปัจจัยนำเข้าและผลผลิต วิธีการได้แก่ การสังเกตกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้สอน ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกิจกรรมบางอย่าง ที่ทำให้รู้สึกเสมือนหนึ่งว่าได้ร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

ประเภทที่ 3 ประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

การประเมินผลประเภทนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้ เป็นนิยามที่เสนอโดยคณะกรรมการของสมาคมเกียรตินิยมการศึกษา (PDK) อันมีสตีฟเฟิลบีมเป็นประธาน หลักการสำคัญคือการแยกการประเมินและการตัดสินใจออกจากกัน และมีหลักในการตัดสินใจต่างหาก

3.1 รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม (The CIPP Model of Evaluation) สตีฟเฟิลบีมได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปชื่อ ซิปปี้ โมเดล (CIPP Model) คำว่าซิปปี้มาจากอักษรย่อของคำ 4 คำ คือ

C	=	Context คือ บริบท
I	=	Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยนำเข้า
P	=	Process คือ กระบวนการ
P	=	Product คือ ผลผลิต

ตามรูปแบบนี้การประเมินผลจะต้องประเมินสิ่งสำคัญ 4 อย่าง คือ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งรูปแบบนี้ต่างกับรูปแบบของสเตคที่มีการแยกบริบทออกจากปัจจัยนำเข้า และประเมินผลจุดหมายของหลักสูตรโดยการวิเคราะห์บริบท

3.1.1 การประเมินผลบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นวางแผน (Planning) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรจากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ เป็นการประเมินในลักษณะมหภาค (Macroanalytic) ทำให้ทราบว่า สภาพและปัญหาภายนอกที่เป็นแรงกดดันอยู่นั้นมีผลต่อสภาพปัจจุบันอย่างไร และผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรจึงจะสนองความต้องการและปัญหาที่ประสบอยู่ได้ ตัวอย่างเทคนิคในการประเมินขั้นนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์ระบบ (System analysis) การสำรวจความคิดเห็น (Opinionnaire Technique) และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Conference)

3.1.2 การประเมินผลตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นการจัดทำโครงการหรือโครงสร้าง (Programming or Structuring) มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พิจารณาว่าจะใช้ทรัพยากรอย่างไรจึงจะบรรลุจุดหมายได้วิธีการที่ใช้ในการประเมินได้แก่ การตรวจสอบดูว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบมีความสามารถเพียงพอหรือไม่ ยุทธศาสตร์หรือวิธีการที่จะปฏิบัติการให้บรรลุผลควรเป็นอย่างไร และการนำเอายุทธศาสตร์ไปใช้ควรเป็น

อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้เป็นแบบจุลภาค (Microanalytic) ผู้ประเมินจะต้องตั้งคำถามในการประเมินหลายข้อ เช่น จุดหมายที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติได้หรือไม่ มีโอกาสบรรลุผลหรือไม่ วิธีการที่ใช้จะช่วยให้การปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่ ฯลฯ

3.1.3 การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นปฏิบัติการ (Implementing) การประเมินผลประเภทนี้เริ่มขึ้นหลังจากที่นำเอาหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปใช้ในสภาพที่เป็นจริง มีจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อส่งข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) มาให้ผู้ปฏิบัติงาน วิธีการประเมินผลกระบวนการ ได้แก่ การตรวจสอบอย่างต่อเนื่องว่าอะไรคือสาเหตุของข้อบกพร่อง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าควรทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และการเปรียบเทียบสิ่งที่จะต้องทำและได้ทำไปแล้วว่ามีช่องว่างหรือไม่ อย่างไร

3.1.4 การประเมินผลผลิตผล (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นทบทวน (Recycling) มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบผลที่ได้รับเป็นอย่างไรเป็นไปตามจุดหมายหรือไม่ เป็นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ การประเมินผลไม่จำเป็นต้องทำทันทีที่เสร็จสิ้นกระบวนการจะทำเมื่อใดก็ได้ สุดแต่ความเหมาะสม สิ่งสำคัญคือต้องมีเกณฑ์มาตรฐานซึ่งจะต้องกำหนดขึ้น หรือจะใช้เกณฑ์มาตรฐานที่มีผู้จัดทำไว้แล้วก็ได้

โดยสตีฟเฟิลบีมได้กำหนดรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจเป็น 4 อย่าง ดังแสดงในภาพที่ 2.3

	ความคาดหวัง	ความเป็นจริง
เป้าหมาย	การตัดสินใจในการวางแผน หรือตั้งความมุ่งหมาย (ประเมินบริบท) (1)	การตัดสินใจในผลสำเร็จ (ประเมินผลผลิต) (4)
วิธีการ	การตัดสินใจในการออกแบบ ดำเนินการหรือโครงสร้าง (ประเมินปัจจัยเบื้องต้น) (2)	การตัดสินใจในการใช้วิธี ดำเนินการ (ประเมินกระบวนการ) (3)

ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ของการประเมินและการตัดสินใจตามแนวคิดของสตีฟเฟิลบีม

จากการที่ได้ศึกษารูปแบบการประเมินผลทั้ง 3 รูปแบบ ผู้วิจัยจึงได้เลือกรูปแบบการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินชิปของสตีฟเฟิลบีม มาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชากายภาพบำบัด คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เนื่องจาก รูปแบบการประเมินชิปเป็นการประเมินที่เป็นระบบครอบคลุมทั้งการวางแผนการดำเนินงานและผลผลิตทำให้มองเห็นความสัมพันธ์และสอดคล้องกันของหลักสูตรและจุดบกพร่องที่ควรปรับปรุงหรือแก้ไข การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของชิปนี้เป็นการประเมินหลักสูตรอย่างมีระบบ ทำให้ทราบว่าคุณสมบัติของหลักสูตรควรปรับปรุงหรือแก้ไข ส่วนใดควรคงไว้ โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชากายภาพบำบัด

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีขึ้นเพื่อผลิตนักกายภาพบำบัด ซึ่งจัดว่าเป็นวิชาชีพขาดแคลน มาเสริมความต้องการของระบบการแพทย์และการสาธารณสุขในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรดังต่อไปนี้

1. เพื่อผลิตนักกายภาพบำบัด ซึ่งหมายถึงบุคลากรทางสาธารณสุข ที่ทำหน้าที่ตรวจวินิจฉัย รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของผู้ป่วย ซึ่งมีสมรรถภาพการเคลื่อนไหวของร่างกายถดถอยอันเนื่องมาจากโครงสร้างของร่างกายผิดปกติ กล้ามเนื้ออ่อนแรง ปวดข้อ ข้อติด ปวดกล้ามเนื้อ ตลอดจนความผิดปกติของการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาการที่พบได้ในผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อ โรคระบบประสาท โรคเส้นโลหิตอุดตัน โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคปอด ผู้ป่วยหลังผ่าตัด หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ และเด็กที่มีพัฒนาการช้า

2. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจรักษาและฟื้นฟู ตามหลักวิชาการทางการแพทย์โดยใช้เทคนิคการออกกำลังกาย เทคนิคการดัดตั้งกระดูกและข้อ เทคนิคการรักษาด้วยเครื่องมือทางกายภาพบำบัด อันได้แก่ เครื่องผลิตพลังงานความร้อน แสง เสียง ไฟฟ้า และพลังงานกลต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อการรักษาทางกายภาพบำบัด ทั้งนี้เพื่อให้การตรวจหาสาเหตุ แก้ไขและรักษาให้เกิดผลดีที่สุดต่อผู้ป่วย

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ได้มีการดำเนินการกันอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีทั้งประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบหนึ่งหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ โดยให้รูปแบบจำลองชีพ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอในสาขาวิทยาศาสตร์ สาขาการแพทย์และสาธารณสุข ตามลำดับดังนี้

พรทิพย์ อัจฉรงค์ (2525) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยให้แบบจำลองชีพ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินสภาวะแวดล้อม

1) การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพบว่า มีลักษณะที่ดีของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเพียง 2 ประการ คือ ในส่วนที่แสดงถึงความสามารถ และส่วนของการเป็นผู้มีความรู้ทางการการของผู้สำเร็จหลักสูตร จุดมุ่งหมายทั่วไปไม่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันกับปรัชญาทางการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ และวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละสาขาวิชา วัตถุประสงค์เฉพาะเป็นวัตถุประสงค์ที่กระจำจขึ้น ขยายจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรเป็นอย่างดี

2) การประเมินเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เฉพาะสาขาของหลักสูตร และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม เนื้อหาสาระทางวิชาการส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมกับหลักสูตร ทั้งในทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมและผู้สอน มีเพียงบางจุดที่ควรปรับปรุง

2. ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1) ด้านผู้เข้ารับการอบรม พบว่า หลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมมีความเหมาะสม และผู้เข้ารับการอบรมในปี 2523 มีคุณสมบัติครบส่วนตามที่ได้กำหนดไว้

2) ด้านบุคลากร พบว่า ในด้านคณะกรรมการจัดดำเนินงานหลักสูตรมีความเหมาะสม คณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรงต่อสาขาวิชา และมีความเข้าใจในจุดประสงค์ของหลักสูตร

3) ด้านอุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมประกอบการเรียนการสอน พบว่า อุปกรณ์เพียงพอ แต่มีปัญหาบางส่วนคือ เรื่องห้องสมุดที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

1) การจัดดำเนินการสอนตลอดหลักสูตร ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

2) ด้านการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมและผู้สอน พบว่า

- จากทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่พอใจ

- จากทัศนคติของอาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการบรรยาย และในระหว่างการสอนมีเพียงส่วนน้อยที่ประสบอุปสรรค แต่ในส่วนรวมสรุปความคิดเห็นว่า ประสบความสำเร็จการสอนในระดับปานกลาง

4. ผลการประเมินผลผลิต

พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทางวิชาการเฉพาะทางเป็นอย่างดี มีความสามารถมากในการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเฉพาะทางด้านต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่

สุทัศนีย์ วิวัฒน์ปฐมณี (2527) ได้ทำการประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้รูปแบบชิป ผลการศึกษาพบว่า

1. การประเมินบริบท ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความชัดเจนเป็นที่เข้าใจดี มีความเหมาะสมกับสังคมปัจจุบันโดยทั่ว ๆ ไป อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ขาดการนำไปปฏิบัติได้จริง ด้านโครงสร้างของหลักสูตร เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ด้านเนื้อสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ไม่มีวิชาให้เรียนตามวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับความสามารถทางการจัดระเบียบ และบริหารงานด้านกายภาพบำบัด และ วัตถุประสงค์ทางด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมและจรรยาบรรณ มีเนื้อหาให้เรียนจริง แต่ไม่มีหน่วยกิต และ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีความซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน ทำหน้าที่วิจัยและบริการวิชาการค่อนข้างต่ำ สำหรับสัดส่วนวุฒิครูอาจารย์ประจำต่ำกว่าเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และอาคารสถานที่เรียนโดยทั่วไป มีไม่เพียงพอกับความต้องการและจำนวนผู้เรียน
3. การประเมินกระบวนการพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ มีการจัดกิจกรรมน้อยมาก
4. การประเมินผลผลิตพบว่า หัวหน้าผู้รับผิดชอบของนักกายภาพบำบัดเห็นว่าบัณฑิตของหลักสูตรมีคุณภาพดี แต่ยังต่ำกว่าที่พึงประสงค์

ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ในปี 2529 มยุรี พลากร (2529) ได้ทำการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตร์ ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า โดยใช้รูปแบบการประเมินชิป จากการวิจัย พบว่า องค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในเรื่อง สถานที่ตั้ง ห้องสมุด และเวลาในการเปิดบริการ การประกอบเลี้ยง (โภชนาการ) ห้องประชุม ห้องน้ำ และการบริการการ จัดจ้าง

ไม่เหมาะสม องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้น พบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับนักศึกษาที่เข้ามาศึกษา การพิจารณาคัดเลือกอาจารย์ การพัฒนาอาจารย์ ขาดเจ้าหน้าที่สายงานบริการที่ทำงานเต็มเวลา ขาดอุปกรณ์การศึกษา ที่สำคัญคือ ผู้ช่วยบางประเภทมีไม่เพียงพอให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ องค์ประกอบด้านกระบวนการยังมีข้อบกพร่อง ผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ไม่สามารถแก้ปัญหาสาธารณสุขได้ และไม่สามารถทำงานวิจัยได้ ด้านผลผลิตปริมาณของบัณฑิตมีไม่เพียงพอกับความต้องการของกองทัพ บัณฑิตยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานของแพทยสภาบางประการ เช่น การคิดอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจกรณี ผู้ป่วยฉุกเฉินผิดห้วงการแพทย์บางอย่าง และจริยธรรมที่พึงปรารถนา คุณภาพของบัณฑิตมีคุณภาพ ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของทางมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน การทำวิจัย และลักษณะการเป็นผู้นำบางประการ

ภัทรา อริณยภาค (2530) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย) : การศึกษากรณีโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 9 จังหวัดยะลา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย ศึกษาตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป (CIPP Model) โดยศึกษาจากประชากร 4 กลุ่ม จำนวน 593 คน คือ อาจารย์ 43 คน นักศึกษา 220 คน ผดุงครรภ์อนามัย 165 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ของผดุงครรภ์อนามัย 165 คน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินบริบทเหมาะสม ปัจจัยเบื้องต้นเหมาะสม ยกเว้น ส่วนประกอบการเรียนรู้การสอน เช่น ตำรา ไลต์ทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกปฏิบัติ และสถานที่เรียนไม่เพียงพอ สถานที่ฝึกปฏิบัติงานบางแห่งมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย การประเมินกระบวนการเหมาะสม มีบางรายวิชาต้องปรับปรุง มีความไม่พร้อมในการเปิดสอนในหมวดวิชาเลือก ผลผลิตของหลักสูตรเหมาะสม

สุภาวดี เครือโชติกุล (2536) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย ศึกษาตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป (CIPP Model) ได้ศึกษาจากประชากร 5 กลุ่ม จำนวน 443 คน คือ ผู้บริหาร 10 คน อาจารย์ 58 คน นักศึกษา 140 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 112 คน และผู้บังคับบัญชาของ ผู้สำเร็จการศึกษา 123 คน ผลการวิจัยการประเมินบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความ สอดคล้องกับปัจจัยภายนอก มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ปฏิบัติได้จริง มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรด้านจำนวนหน่วยกิตรวม หน่วยกิตหมวดวิชา หน่วยกิตกลุ่มวิชา และหน่วยกิตรายวิชา

ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม เนื้อหา รายวิชาในหลักสูตรมีความสอดคล้อง กับความต้องการผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน และการวัด และประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับน้อย และส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยเบื้องต้นด้านอาจารย์ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปริมาณอาจารย์ในการควบคุมภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย สำหรับด้านนักศึกษาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีความเพียงพอ และมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย แต่มีความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับมาก

กระบวนการผลิต เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การประชุมสัมมนาหลักสูตรให้อาจารย์ได้ทราบ การจัดเตรียมหนังสือภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และวารสารอ้างอิง และการจัดศูนย์รวมตารางสอน เพื่อสะดวกในการตรวจสอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน เทคนิค และวิธีสอนมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านการวัดและการประเมินผล ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ยกเว้น การติดตามงาน และเฉลยให้นักศึกษาทราบอย่างรวดเร็ว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 มีคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพ ตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

สุวณี ชาศรีวัฒน์ (2536) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พุทธศักราช 2528 ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ศึกษาตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป (CIPP Model) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม จำนวน 1,395 คน คือ ผู้บริหาร 42 คน อาจารย์ 416 คน นักศึกษา 309 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 314 คน ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น 314 คน ผลการวิจัย พบว่า การประเมินบริบทมีความเหมาะสม การประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ปริมาณอาจารย์ในหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพการพยาบาลกับรายวิชาที่เปิดสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อย ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีความเพียงพอในระดับน้อย แต่มีคุณภาพและความสามารถในการให้บริการใน

ระดับมาก กระบวนการผลิตมีความเหมาะสมในระดับมาก และผลผลิตของหลักสูตรตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

มหาวิทยาลัยศรีปทุม พิศวง เทียมลลิต (2538 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินหลักสูตรวิศวกรรม - ศาสตร์บัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า พุทธศักราช 2530 ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยใช้รูปแบบการประเมินชีพ จากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ นักศึกษา บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของ หลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนบัณฑิตมีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตมีความเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของผู้เข้าศึกษา วัสดุการศึกษา ตำราเรียน และสถานที่เรียนมีความเหมาะสมในระดับ

- ปานกลาง ด้านกระบวนการ อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ด้านผลผลิตของหลักสูตร บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต มีความเห็นว่า คุณลักษณะของบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรโดยเพิ่มชั่วโมงการฝึกงาน เพิ่มกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ส่วนเนื้อหาวิชาควรปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ควรมีการคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนจัดสรรวัสดุการศึกษา ตำราเรียนให้มีจำนวนเพียงพอ และสอดคล้องกับความก้าวหน้า ของ เทคโนโลยีในปัจจุบัน

ในปี 2542 ทีมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จรรยาภรณ์ ตราชู (2542 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ (หลักสูตรปรับปรุงใหม่) พุทธศักราช 2537 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินชีพ ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ด้านบริบท ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาทางวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก

ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงสร้างของหลักสูตรเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรทบวงมหาวิทยาลัย โดยรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย โครงสร้างของหลักสูตรมิได้กำหนดหมวดวิชาเลือกเสรีไว้ในหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษามีความเหมาะสมมาก ส่วนวัสดุการศึกษา ตำราเรียนและสถานที่เรียน อาจารย์และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก แต่นักศึกษามีความคิดเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง

ด้านกระบวนการ อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมมาก ส่วนการบริหารหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของบัณฑิตด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนด้านเจตคติมีความเหมาะสมมาก

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่า ผลผลิตของหลักสูตรสามารถบรรลุจุดมุ่งหมาย ผลของการประเมินส่วนใหญ่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ของจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ในส่วนของบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอนซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข สาเหตุเพราะหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพของปัญหา สภาพแวดล้อม ลักษณะของหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา ตลอดจนความแตกต่างกันของจุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตรของผู้วิจัยแต่ละคน อย่างไรก็ตาม ผลของการประเมินหลักสูตร จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น ๆ ว่ามีข้อดีข้อบกพร่องในแต่ละด้านอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในแต่ละด้านของหลักสูตรให้ สอดคล้องกันเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การศึกษางานวิจัยที่ใช้รูปแบบการประเมินชิป ประเมินหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการประเมินชิป มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบการประเมินอื่น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบการประเมินชิปในการประเมินหลักสูตรด้วยเหตุผล ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินชิป มีความทันสมัยมากกว่ารูปแบบอื่น ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร เช่น จะยุติ ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป

2. รูปแบบการประเมินชิป เป็นรูปแบบแรกที่ประเมินองค์ประกอบทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งมีเหตุผลและเป็นระบบมากกว่ารูปแบบอื่น

3. รูปแบบการประเมินชิป ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง หรือประเมินเพียงครั้งเดียว แต่เป็นรูปแบบที่ให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินในรายละเอียดต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบการประเมินชิป เป็นแนวทางการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพราะเป็นการประเมินระบบครบวงจร โดยกำหนดการประเมินผล ดังนี้

1. บริบท เป็นการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. ปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเกี่ยวกับโครงสร้าง ของหลักสูตรเนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน สถานที่เรียน และจำนวนคนใช้
3. กระบวนการเป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
4. ผลผลิต เป็นการประเมินประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา